

#ZAGREB: 50. OBLJETNICA HRVATSKOG PROLJEĆA#

Izložba posvećena 50. obljetnici kulturno-političkoga pokreta poznatoga kao "Hrvatsko proljeće" koji je ranih 1970-ih tražio pripadajuća prava Hrvatske u okviru Jugoslavije, a njegovi su ga protivnici nazivali "masovni pokret", otvorena je u utorak u Francuskom paviljonu SC-a.

Izložba "Hrvatsko proljeće 1971.- 2021." nastala je u suradnji Hrvatskoga državnog arhiva (HDA) i Matice hrvatske, a njezin autor je Dinko Čutura.

Kako je podsjetio predsjednik Matice hrvatske Stipe Botica, ta se institucija "svjesno upustila u Hrvatsko proljeće - pothvat kakvoga nije bilo u hrvatskoj povijesti, a koji je donekle usporediv sa zrinsko-frnkopanskom pobunom prije 350 godina".

Hrvatsko proljeće posijalo je sjeme koje je 1991. dalo ploda

Istaknuti sudionik Hrvatskoga proljeća Dražen Budiša osvrnuo se na svoje uzničke dane i četverogodišnju robiju, posvjedočivši kako je to vrijeme bilo puno nepredvidivih okolnosti kako za njega, tako i za ljude koji su radili u tadašnjim komunističkim zatvorima.

Ipak, istaknuo je, možda su i teže bile godine nakon odslužene robije bez građanskih prava i putovnice. Budiša je tako spomenuo putovanje na Brijune koje je organizirala Nacionalna i sveučilišna knjižnica u kojoj je tada radio. I dok su svi ostali putnici vidjeli Brijune, Budiša ih je morao pričekati u Fažani da, kako je rekao, "moja kontrarevolucionarna stopala ne bi nagrdila posvećeno brijunsko tlo".

Uz to, podsjetio je, putovnicu je dobio šest mjeseci nakon što je osnovana Hrvatska socijalno-liberalna stranka. Budiša smatra da bi edukacija o hrvatskoj nedavnoj prošlosti trebala biti puno bolja i sustavnija kako više ne bi bilo pitanja koje je nedavno postavio jedan srednjoškolac - u kojem je stoljeću živio Marko Veselica.

"Bez obzira na sve nedostatke uglavnom smo ostvarili sve svoje nacionalne ciljeve bez obzira na uspone i padove, poteškoće u tranziciji", rekao je Budiša.

Ali, ustvrdio je, jedan nismo - a to je jednakopravnost hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, a ta je Budišina tvrdnja popraćena pljeskom. Budiša se nada da će i taj naš nacionalni cilj biti ostvaren.

"Novi hrvatski naraštaj koji je došao 20 godina nakon nas, a najavili smo ga na našem zadnjem skup 3. prosinca 1971. u SC-u, prošao je puno teže iskustvo i sudbinu, puno veće tragedije, neusporedive s našim stradanjima", rekao je Budiša.

No, istaknuo je Budiša, "mi smo posijali sjeme koje je na koncu dalo ploda"

Istaknuti 'proljećar' Ivan Zvonimir Čičak rekao je da se ne možemo ne sjetiti entuzijazma koji je označavao Hrvatsko proljeće koji nije bio u partijskim strukturama nego među intelektualcima u Matici hrvatskoj i među studentima.

Ustvrdio je kako Hrvatsko proljeće ni po čemu nije bio antisrpski pokret već hrvatski i zatvarao je prostor onima koji su ugrožavali Hrvatsku. Čičak je objasnio da je arhivska građa na izložbi najviše podsjeća na povijest SK Hrvatske jer su najveći dijelovi arhivske građe, a pogotovo ono dijelovi i fotografije o skupovima širom Hrvatske jednostavno uništeni. Tako je, dodao je, Dinko Čutura morao tražiti fotografije sa suđenja u Beogradu od Tanjuga i dobio ih je i one se mogu vidjeti na izložbi.

"Svatko od nas ponasob mjera je je li Hrvatska danas sretna ili nije i svatko od nas ima u zalog da se trudimo učiniti Hrvatsku sretnom zemljom za sve njezine građane", poručio je Čičak.

Plenković - Edukacijom do široke dostupnosti činjenica iz hrvatske prošlosti

Predsjednik Vlade Andrej Plenković smatra kako je 50 godina od sudbonosnih događaja, dobar vremenski odmak za sagledavanje tih prijelomnih povijesnih događaja, za njihovu revalorizaciju i vrednovanje njihova značaja u hrvatskoj političkoj povijesti.

Rekao je kako je zato Vlada rado prihvatila pokroviteljstvo nad ovim projektom koji će, vjeruje premijer, pridonijeti obilježavanju ovih važnih zbivanja koji zauzimaju važno mjesto na dugom popisu hrvatskih vjekovnih težnji za očuvanje nacionalnog identiteta, ostvarivanje političkih prava i obrane predugo ugnjetavane slobode.

Govoreći o važnosti Hrvatskoga proljeća, Plenković je ocijenio da ono nije tek događaj koji se veže za nekog istaknutog pojedinca, već široki pokret hrvatskoga naroda koji se rodio kao posljedica višegodišnjega procesa sazrijevanja hrvatske političke i nacionalne misli, koji je zahvatio cijelo društvo.

Napomenuo je kako je Hrvatsko proljeće uključivao gotovo sve slojeve hrvatskoga društva: mnoge kulturne i znanstvene ustanove, brojna sveučilišta, veliki broj intelektualaca - poput Vlade Gotovca, Marka i Vladimira Veselice, Ivana Supeka, Igora Zidića, Franje Tuđmana ili Brune Bušića, ali i brojne radnike i studente, poput Dražena Budiše, Ivana Zvonimira Čička ili Gorana Dodiga.

Dodao je kako su Hrvatsko proljeće podržavali i Katolička crkva, brojna velika poduzeća i nakladnici, osobito Hrvatski tjednik, Kritika, Hrvatski gospodarski glasnik, Hrvatski književni list, pa sve do tadašnjih republičkih političkih lidera, poput Savke Dabčević-Kučar ili Mike Tripala, koji su predvodili tzv. nacionalno-reformsku struju protiv jugoslavenskog unitarizma.

Kako je rekao, posebno istaknutu ulogu odigrali su Matica hrvatska, pod vodstvom Ljudevita Jonkea, Društvo hrvatskih književnika, kao i Hrvatska matica iseljenika, pa sve do Instituta radničkog pokreta Hrvatske, koji je tada vodio dr. Franjo Tuđman.

Istaknuo je da su odrednice Vlade njegovanje hrvatske povijesti kroz poticanje institucija, zbirki, izložbi i muzeja, kao i kulturne baštine, kojima je cilj učiniti činjenice iz hrvatske povijesti široko dostupnima.

"Pola stoljeća nakon, Hrvatska živi vrijednosti Hrvatskoga proljeća - zbog kojih su 'proljećari' bili proganjani i koje su obranjene u Domovinskom ratu", istaknuo je premijer ustvrdivši da je 1971.

izravno povezana s 1991. koja je značila konačni čin završetka hrvatske šutnje započete nakon ugušenog Hrvatskoga proljeća.

"Na određen način povezane su i s 2021. također godinom velike kušnje i izazova, kada se Hrvatska nalazi na putu ublažavanja teških posljedica potresa i pandemije, gospodarskog oporavka i obnove, ali s tim da ovog puta nismo sami: kao članica Europske unije možemo računati na europsku solidarnost, koja se odražava na izdašne europske fondove", zaključio je premijer Andrej Plenković.

Izložba je otvorena do 15. rujna.

(Hina)

